

זכרון עולם

האשה
החשובה ורודפת
צדקה וחסד

מרת
ורדה שניצר
ע"ה
ב"ר מאיר ז"ל
תנצב"ה

בית המדרש דחסידי סוכטשוב

כולל דחסידי סוכטשוב
כולל "סנה משה"
ע"ש הר"ח ר' משה יצחק זיסר ז"ל

בית מדרש
למגידי שיעור "דף היומי"
חולמס סוכר 3 ת.ד. 471 ב"ב טל. 03-5775333

מאורות
הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

זכרון עולם

איש חי
רב פעלים
רודף צדקה וחסד

ר' משה שניצר
ז"ל
ב"ר מנחם מנדל ז"ל
תנצב"ה

י"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א ♦ לע"נ הר"ר מרדכי קלמן (מוטי) זיסר ב"ר משה יצחק ז"ל

מסכת גיטין פ"ב-פ"ח ♦ כלים כ"ב, ג' - כ"ב, ט'

בס"ד, י"ט אב תשפ"ג

גליון מס' 1263

השבוע בגליון

♦ ביטול חרמות ונידויים של קהל
♦ שבועה ליד אלונקת מתים

♦ ויכוח בין נוסע לבעל רכב
♦ כסף שנפל מנוסע
♦ עריכת חופה בלילה
♦ אין לגרש בלילה
♦ סגולה לקידושין בלילה

בשורה לקוראי הגליון!

ניתן לקבל את הגליון בדוא"ל מידי שבוע חינם

להצטרפות: meorot@meorot.co.il

דבר העורך

ידית

תחילתו בצער וסופו באכזבה, ומרה וקשה היתה האכזבה מן הצער.

שנים של איומים התגשמו בבוקר קודר. כרגיל, מושקיה והפריץ. על בית המרוח אין צורך לספר, וגם לא על החוב הכבד שצבר בעליו. לאחר דחיות רבות הטילו הפריץ הקלָאָה, אין יוצא ואין בא.

חמור היה ענשו. הוא השלך אל ביתו מבוצר שאיש לא נמלט ממנו מעולם. הדלת נטרקה אחריו ובימים הרבים לאחר מכן היה מהרהר בה כבימכה בפטיש לחתימת חייו עלי אדמות. הוא חש כמי שנשמתו ניטלה הימנו והותירו בו אך חיות כדי להניע את גופו בלא הועיל.

דף עה/א חצר מהלכת היא

ויכוח בין נוסע לבעל רכב

מבואר בסוגייתנו, כי אף על פי שהשלכת הגט לתוך חצר או לתוך כלי של האשה, נחשבת כמסירתו לידיה, מכל מקום, אין מועילה מסירת הגט לעבד של האשה, משום שהוא נייד ו"חצר מהלכת" אינה קונה. אלא שרבא (בבא מציעא ט/ב) מחדש, כי בעל סירה שדגים קפצו לתוך סירתו זוכה בהם מדין "חצר", כיון שהם נכנסו לרשותו. אמנם הסירה אינה עומדת במקום אחד, אך היא נחשבת כלי נייד ואינה "חצר מהלכת", כיון שתזוזתה אינה נגרמת מכחה העצמי, לעומת העבד הנע ממקום למקום בכוחות עצמו.

כסף שנפל מנוסע: בספר משפטיך ליעקב (חלק ב' סימן ל') מובא מקרה על אודות יהודי טוב לב, שהעלה למכוניתו שני נוסעים, שלא הכירו האחד את זולתו. לאחר זמן-מה ביקש אחד הנוסעים לרדת מן הרכב והשני המשיך בנסיעה. לפתע, גילה הנוסע הנותר שכוס כסף נכבד במקום עליו ישב הנוסע שירד. חיפושים קדחתניים אחר הנוסע האלמוני העלו חרס, והתעורר ויכוח בין בעל הרכב לנוסע שמצא את הכסף, בדבר הבעלות על המציאה.

בביאור דיני רשות שזוכה לבעליה בדברים הנמצאים בתוכה, כתבו הראשונים (ראב"ד, רמב"ן, רשב"א, וריטב"א בבא מציעא ט/ב) כי כאשר הרשות אינה תלויה בדעת בעליה, כגון: עבד או בעל חיים, אזי, למרות שהם ממונו של אדונם, אינם כיד בעליהם לזכות עבורו בחפצים מדין "חצר", מפני שהם מהלכים ממקום למקום גם ללא דעתו. מעתה, במקרה הנידון, וודאי הוא שבעל המכונית זכה במציאה, שכן, אף על פי שהמכונית נעה ממקום למקום, אין היא פועלת אלא על

לעילוי נשמת

הר"ר **נחמיה מנדלבאום** ז"ל ב"ר חיים ז"ל נלב"ע כ"א באב תשנ"ח

וזוג' מרת **סבינה** ע"ה ב"ר סלומון ז"ל נלב"ע י"ח באב תנצב"ה

הונצחו ע"י בנם ידידנו הר"ר **שלמה מנדלבאום** ומשפ' שיחיו - ת"א

נר ה' נשמת אדם

לעילוי נשמת

מרת **פאניה מושקובסקי** ע"ה

בת הר"ר אהרן ז"ל

נלב"ע י"ט באב תשנ"ח

תנצב"ה

הונצחה ע"י נכדה ידידנו

הר"ר **אפרים ברנד** ומשפ' שיחיו - גבעתיים

נר ה' נשמת אדם

לעילוי נשמת

הר"ר **מנחם ספרברג** ז"ל

ב"ר מרדכי שמעון ז"ל

יליד ירושלים, מייסד יקבי אפרת

נלב"ע כ"א מנחם אב תשס"ח

תנצב"ה

הונצח ע"י בני משפחתו שיחיו

נר ה' נשמת אדם

לעילוי נשמת

הר"ר **מרדכי צבי** ז"ל

ב"ר שלמה זלמן ז"ל

נלב"ע י"ח אב תשל"ב

תנצב"ה

הונצח ע"י בני משפחתו שיחיו

נר ה' נשמת אדם

לעילוי נשמת

מרת **שרה רבקה וסרצוג** ע"ה

ב"ר אהרן אליעזר ז"ל נלב"ע כ"ג מנחם אב תשל"ב **תנצב"ה**

הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

נר ה' נשמת אדם

פי הוראות בעליה, ושוב הרי היא כלי הראוי לשמש כיד בעל הבית לקנות בו מציאות [במקרה הנ"ל ישנה בעייה נוספת של "באסורא אתא לידיה" והדבר תלוי במחלוקת הפוסקים, מהרש"ל ומהרש"א בבא מציעא כו,א, בגדרי "באסורא אתא לידיה"].

דף פא/א ולנה עמו בפונדקי

עריכת חופה בלילה

בכל תפוצות ישראל נוהגים לערוך חופות בלילה וביום. אולם, ספרי הפוסקים דנים בארוכה, אם מותר לערוך חופה בלילה. הראשון שעורר ספק זה, היה המהר"י מינץ, ובעקבות כך אף עקר הרא"ם (חלק ב' סימן ל"ה) את מנהג אנשי עירו שקידשו בלילה, והנהיג שיקדשו ביום בלבד.

אין לגרש בלילה: יסוד הספק הוא אם יש להשוות בין נתינת גט לקידושין. שכן, לגבי גירושין פסק המהר"י מינץ, כי גט הניתן בלילה פסול **מן התורה**, משום שגירושין נחשבים כתחילת דין, ואין דנים אלא ביום [להלכה, כתב הרמ"א, שולחן ערוך אהע"ז סימן קכ"ג סעיף ה', כי יש לחשוש לדעתו]. והנה, במקומות רבים (קידושין ה/א ועוד) מצאנו שהתורה הקישה את דיני הגירושין לדיני הקידושין, והלכות קידושין רבות נלמדות מדיני גיטין, כגון: שאפשר לקדש בשטר כפי שאפשר לגרש בשטר, וכן שאפשר לגרש על ידי שליח, ועוד. לפיכך, יש להסתפק האם יש להקיש קידושין לגירושין ולפסוק, כי כשם שאין מגרשים אשה בלילה, כך גם יש לקדש אשה ביום בלבד.

סגולה לקידושין בלילה: מכל מקום, דעה זו לא נתקבלה בקהילות ישראל, ועורכים קידושין בין ביום ובין בלילה, כפי שכתב הגרע"א (שו"ת, תנינא סימן ע"א) כי מסוגייתנו מוכח שקידושין חלים גם בלילה. שהרי בגמרתנו נחלקו בית שמאי ובית הלל, אם כאשר אדם לן עם גרושתו במקום אחד, יש לחשוש שהוא חזר וקידשה. הרי לנו, שגם קידושין שנערכו בלילה - חלים.

בשו"ת יהודה יעלה (חלק ב' אהע"ז, חו"מ סימן ל"ח) אף משבח את עריכת הקידושין בלילה, ומעלה עליהם את מאמר חז"ל, שלוחות שניות שניתנו בחשאי נתקיימו, ואף הלילה יש בו את מידת החשאיות, כאשר החושך שורר על פני הארץ.

אמנם, בסיום דבריו כתב הגרע"א, כי יתכן שיש לחלק בין קידושין הנעשים על ידי מעות לבין קידושי שטר שהוקשו לגמרי לגירושין הנעשים גם הם בשטר, ועל כל פנים בקידושי כסף, כפי שעורכים בזמננו, אין כל חשש.

דף פג/ב כל הנודרת על דעת בעלה היא נודרת

ביטול חרמות ונידויים של קהל

בסוגייתנו מבאר רב פנחס בשם רבא, כי התורה נתנה רשות לבעל להפר את נדרי אשתו, משום ש"כל הנודרת על דעת בעלה היא נודרת", כלומר: בשעת הנדר מתכוונת האשה, כי הוא יחול רק אם בעלה מסכים לכך.

הדחת פרנסים: חג הפסח בקהילת בני העיר לישבואה שבתורכיה עבר תוך מחלוקת חריפה בין בני הקהילה. היה זה לפני מאות שנים בשנת ה' ש"ל. שנים רבות חיו בני הקהילה בשלווה, כאשר כל ענייני הקהל נחתכים על פי שבעת טובי העיר, שעל פיהם ישק כל דבר. איש לא הטיל ספק בסמכותם, וגזירת נח"ש - נידוי, חרם, שמתא - שקיבלו עליהם בני הקהילה להשמע לפרנסים במשך עשר שנים, ייצב את מעמדם. אך לא לעולם חוסן. התמרמרות שהלכה וגברה כנגד הפרנסים הביאה את אחד מבני הקהילה לעמוד בבית הכנסת בתפילת שחרית ולהכריז, כי גזירת הנח"ש בטלה ומבוטלת. איש לא פצה את פיו, והכל הסכימו עמו. בתפילת מנחה כבר הכריזו על הפרנסים החדשים שנבחרו מתוך הקהל.

רבה של הקהילה, מהר"י אדריבי, שנדרש להכריע אם אפשר להתיר חרמות ושבועות באופן זה, כתב תשובה ארוכה וענפה בנושא (שו"ת דברי ריבות סימן רכ"ד), ואחר שנשא ונתן בעניינים מסועפים אלה, הוא פסק על פי דברי הרשב"א (שו"ת חלק ז' סימן רמ"ד) האומר, שקהל שקיבל על עצמו חרם אינו חייב להתירו על ידי חכם, אלא הקהל רשאי להתכנס ולבטל את החרם בעצמו. דין זה למד הרשב"א מדברי רב פנחס בשם רבא בסוגייתנו, האומר, שהטעם שהבעל רשאי להתיר את נדרי אשתו, הוא משום שהיא נודרת על דעתו. ממילא, הוא הדין לגבי קהל שגזר חרם, שדעת בני הקהילה היא כי יוכלו להתכנס ולהתיר את החרם בעצמם.

בלילות החורף הקרים היה שב ומחשב את מאזני בית המרזח, ובכל לילה נזף בעצמו על שהגיע למצב ביש זה. בחשכת הלילה, בקור הנורא, בבדידות המתמשכת, היה כח דמיונו הופך דמיונות למציאות ועתיד לעבר. הוא היה מהפך בחררה בכל מעשיו בבית המרזח, סובר וסותר, מעלה אפשרות ודוחה את עצמו, שעות ארוכות; לו היה קונה עשר חביות פחות, ומערב יותר מים ביי"ש, ולו היה משכים קום ומלקט את ביצי התרנגולות, ולו היה מתקן את גג ביתו במועד ולא נזקק לאחר מכן לתיקון רב-מעות, ולו היה מקפיד להשרות אוויר רגועה בקרב אורחיו, ולו היה מוכר גם מיני סדקית, ולו היה מעלה את מחירה של כל כוסית בפרוטה אחת, או להיפך, מוריד את מחירה של כל כוסית בשתי פרוטות ומעודד את הקנייה, ולו היה מפרסם עצמו ביתר שאת, ולו לא היה עוסק כלל במירוזח, ולו היה רוכש כמות עצומה של יי"ש ולפתע היה מחירו מאמיר, ולו...

הבוקר אור. **נעממיות** פקח את עיניו והביט בקירות האפורים. נוהג ונדכה לא ידע כלל כמה זמן הוא אסור, ולדידו התקדמות הזמן התבטאה בחילופי הימים והלילות בלבד. אור יום קלוש היה מבשר עת תחילתן של שעות-שעמום נוראות. הוא העדיף את הלילה על פני היום. מחשבותיו והרהוריו לא היו יכולים להפליג אל המרחבים בעוד עיניו מוקפות בכתלים עבים. בלילות, עת חושך יססה ארץ וגבולות מיטשטשים, היה יוצא מכלאו לשעות אחדות על כנפי-רוח.

ילדי בגרו ללא אב, רעייתו הזדקנה בגפה, נכדיו נולדו בלא הכר את צלם פניו של סבם האומלל, בית המרזח העלה קמשונים וחורולים, ודומה היה כי מה שלא היה הוא שלא יהיה. **אותו** יום אחז בו הטירוף. השלווה המדומה שעטה בה את עצמו כדי שלא ייצא משפיות דעתו, נמוגה באחת. צערו הכביר התפרץ כאשר מים אדירים. דמעה לא זלגה מעיניו מעת נטרקה הדלת מאחוריו, ועתה הופתע לגלות כי לא חרבו שקיקי דמעותיו. בייאושו כי מר הוא פסע סחרחרות בתא הצר, נקש, חבט, דפק, הכה והלם, צעק, צרח, צווח, נאנק ונאנח, וברגע של חוסר שפיות שלח את ידו אל ידית דלת-התא, כביכול תענה לו ותפתח והוא ייצא לחפשי אל המרחבים הקסומים.

הידית נענתה.

הדלת נפתחה.

הוא יצא לחפשי.

אל המרחבים הקסומים.

התברר כי הפריץ לא התכוון להענישו במאסר ממושך רב-שנים, כי אם להבעייתו בלבד. לא היה ספק בליבו כי האסיר ימצא את דרכו אל החופש. **ילדי** זכו מחדש באביהם, שנותיה האחרונות של רעייתו לא חלפו עליה בגפה, לנכדיו היה סב, ואפילו בית המרזח חידש ימיו כקדם, אך הוא לא. כל ימיו הנותרים על-דרור היה מייסר עצמו בשוטים ובחבלים: מדוע לא ניסיתי כל השנים ללחוץ על הידית!

תחילתו בצער וסופו באכזבה, ומרה וקשה היתה האכזבה מן הצער.

★ ★ ★

את המסר החד והנוקב, התבקשנו להעביר על ידי יהודי מבוגר, שרק לאחר שחלף זמן רב ממחצית שנות ימיו 'התפנה' להרהר בדבר קביעת עיתים לתורה - וירא כי טוב. לצד האושר הענוג, ההנאה הצרופה והשמחה העילאית, לא חדלה לנקר בו לרגע קט תחושת החמצה צורבת ומשפילה: מדוע לא ניסיתי כל השנים! הן בקרב הלומד תורה והנחשף לאורה, מתגמדים הבלי העולם הזה ופעמים נעשים כהבל ממש, שאין בו כלום, עד

שהוא תמה על עצמו כיצד זה עם תבונת-אנוש לא השכיל לנהוג כראוי.

יהודי יקר!

יעזרך ה' שתהיה מבוגר, עד מאה ועשרים, ותזכה להביט בהנאה ובאושר על השנים הרבות שבהן זכית לקבוע עיתים לתורה. הנך מוזמן כעת לפנות למוקד הדף היומי, לבירור על שיעור הקרוב לאזור מגוריך.

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד מהם מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: תד. 474 בני ברק. פקס: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

בברכת התורה, העורך

פנינים

דף פה/ב ספר תירוכין ואגרת שבוקין וגט פטורין
שלוש כנגד שלוש

שלוש לשונות אלו הן כנגד שלושה עניינים שבין בעל לאשה: אישות ביניהם, חיובו למזונות, חיוביה אליו. כנגד שלושת העניינים תקנו חז"ל שלוש לשונות, לשון גירושין (תירוכין) על האישות, ואילו "שבוקין" ו"פטורין" על החיובים שביניהם שמעתה הם נפטרים ונעזבים.

אף בתורה שלוש לשונות: "וכתב לה ספר כריתות", "ושלחה מביתו", "ויצאה מביתו". ספר כריתות כורת את האישות, שילוחה מביתו פוטר אותה מחיוביה, ויצאתה מביתו פוטר אותה מחיוביו (פנינים משולחן הגר"א).

דף פה/ב תוד"ה דתהוויין... דיתבא על נהר פלוני
גם זה נהר

רבי נתן לייב אשכנזי, נכד אחותו ותלמידו של רבי יעקב מליסא, בעל נתיבות המשפט, הלך עם רבו לעיר פאטיק על מנת לקבל שם את הרבנות. כאשר בירר רבי יעקב על אודות ההכנסות המיועדות לתלמידו כרב המקום, הבאות בדרך כלל מסידורי גיטין וקידושין, שמע מהם כי אין מסדרים גיטין בפאטיק לפי שאין שם נהר גדול זורם כי אם אמת המים שעוברים אותה ברגליים.

נענה רבי יעקב ואמר:

ומניין שאין זה נהר. לא נאמר "הפך ים ליבשה

על פי זה הכריע רב הקהילה, כי גם כאשר קהל מקבל על עצמו תקנה **בשבועה**, אין הם זקוקים להתירה כשאר שבועות, אלא הם יכולים להתכנס בעצמם ולהתיר את שבועתם, שהרי בשעה שנשבועו, נתנו דעתם על כך שהם עצמם יוכלו להתירה. להלכה, כתב השולחן ערוך (יו"ד סימן רכ"ח סעיף כ"ה) כי הקהל רשאי להתיר לעצמו את נדריהם ושבועותיהם, על פי דברי הרא"ש (בתשובותיו כלל ז' סימן ט') הכותב, כי נדרי הקהל ושבועותיו נעשים **כחיזוק וגזירה** לתקנות בני הקהילה, אך אין הם נדרים ושבועות רגילים.

שבועה ליד אלונקת מתים: השולחן ערוך (שם) מוסיף, כי אם בעת השבעת הקהל השתמשו באמצעי הפחדה, שנהגו להשתמש בהם כאשר השביעו אדם בשבועה מדאורייתא, כפתיחה פתאומית של נאדות נפוחים שתכנסם השתחרר בקול רעש גדול, או האפלת מקום ההשבעה, הרי זה מוכיח כי כוונת הקהל היתה ששבועתם אינה רק כגדר וכאזהרה בלבד, אלא כשבועה רגילה שאין הקהל רשאי להתירה לבדו. מעניין לציין את דברי הערוך, כי בעת ההשבעה נהגו שמי בית הדין להציב אלונקה של מתים ליד הנשבע, כדי להחרידו משלוותו ולאיים עליו.

דף פד/א הרי זה גיטין ע"מ שתאכלי בשר חזיר

אכילת בשר חזיר והלוואה בריבית

אביי אומר בגמרתנו, שאף על פי שהנותן גט לאשתו רשאי להתנות שהגירושין יחולו בתנאים מסויימים, אם התנאי היה שהיא תאכל בשר חזיר, הרי הגט תקף מיד והתנאי בטל ומבוטל, משום שבדאי הבעל לא התכוון לכך באמת ובתמים, שהרי הוא ידע שהדבר אסור.

לווה שאינו מוכן לשלם את הריבית: בעל משנה למלך (הלכות מלוה ולווה פרק ח' וכן במחנה אפרים הלכות ריבית סימן ל"ז) כותב, כי אדם שלוה מעות מחבירו והתחייב לשלם לו ריבית, ההתחייבות נחשבת כחלק מן ההלוואה, ועל כן, אם הלווה יודיע למלווה שאינו רוצה לשלם את הריבית - ההלוואה בטלה, והמלווה רשאי לתבוע את כספו עוד בטרם הגיע זמן הפירעון, כיון שלא הלווה אלא על דעת כן שיקבל ריבית זו.

עתה, יש לבאר מה ההבדל בין ריבית לבשר חזיר, כלומר: מאחר שמבואר בסוגייתנו, שבעל שהתנה עם אשתו שתאכל בשר חזיר כדי שגירושה יחולו, לא התכוון לכך באמת, והיא מגורשת גם ללא קיום התנאי, אם כן, מדוע לא נאמר שגם המלווה לא התכוון לכלול בתנאי ההלוואה התחייבות שיש בה איסור מן התורה, ואף כאשר הלווה יודיע שאינו מוכן לשלם את הריבית, לא ייחשב הדבר כביטול סעיף עיקרי מסיכומי הדברים ביניהם וההלוואה תיוותר ברת-תוקף.

ההבדל בין תנאי צדדי לתנאי עיקרי: חילוק בהיר בין שני המקרים עולה מדברי בעל חוות דעת (יו"ד סימן קס"א ס"ק ה'). כאשר נתבונן בתנאי שהתנה הבעל שאשתו תאכל בשר חזיר, נבחין כי תנאי זה אינו חלק מהותי מן הגירושין, אלא הוא תנאי צדדי בלבד. לעומת זאת, כוונתו העיקרית של המלווה בריבית היא להרוויח את כספי הריבית. מעתה מובן, כי כאשר התנאי הוא צדדי ואינו חלק מהותי מהעסקה, אנו אומדים כי אם הוא כולל איסור מן התורה, לא התכוון לכך המתנה באמת, והתנאי בטל והמעשה קיים. אולם, כאשר התנאי הוא העילה העיקרית לביצוע העסקה, אף שהוא כולל בתוכו איסור מן התורה, אולם, מוכח באופן ודאי, כי המלווה אכן התכוון לעבור על דברי התורה הקדושה וכלל את ההתחייבות בתוך העסקה, לפיכך, אי קיום ההתחייבות גורר אחריו את ביטול ההסכם כולו (עיין עוד בספר המפתח על הרמב"ם שם).

דף פה/א גופו של גט הרי את מותרת לכל אדם

מקורה של לשון ארמית

בכל שטרי הגירושין מופיע המשפט הבא שמקורו במשנתנו: "הרי את מותרת לכל אדם". משפט זה בלבד נכתב בלשון הקודש, כפי שהוא מצוטט במשנה לעומת יתר המשפטים שבגט הנכתבים בלשון הארמית. מעניין לגלות, כי מחקר בלשני, העוסק בגילוי שורשיה של השפה הארמית, מהווה בסיס עיקרי בחליפת מכתבים בין הפוסקים העוסקים בנוסחו של הגט.

כתיבת גט בשתי שפות: הרמב"ם פוסק (הלכות גירושין פרק ד' הלכה ח') כדברי התוספתא (פרק ז' הלכה י'), שגט שחלקו נכתב בשפה אחת וחלקו בשפה אחרת - פסול מדרבנן. על פסקו הקשה בעל העיטור (מאמר שביעי על נוסח הגט המובא במשנתנו), כיצד בשטרי הגיטין נכתב "הרי את מותרת לכל אדם" בלשון הקודש, ואילו יתר הגט כתוב בארמית!

גומרים ש"ס ב-5 דקות ליום, זוכים בשפע גדול

"...ובדאי בלימוד המשניות כלול כל התורה כולה"
מרת שרה התורה
הגרי"ג אולשטיין שליט"א

להתנסות חינם התקשר עכשיו: 3764

הרמ"א (שו"ת סימן קכ"ו-ק"ל) עונה על כך, כי למעשה המשפט "הרי את וכו'" נכתב רק בשולי הגט, מאחר שבחלקו העליון של הגט כבר נכתב משפט זה בארמית, ועל כן, האשה מתגרשת בגט מושלם שכתוב בארמית, ואילו את המילים "הרי את וכו'" כותבים פעם נוספת בשולי הגט בלשון הקודש, לייפוי השטר בלבד, כפי שאף עולה מדברי בעלי התוספות שכתבו, כי בזמנם כלל לא הכלילו משפט זה בתוך הגט. בנוסף, כתב הרמ"א, כי גם לדעת הרמב"ם, גט שרובו נכתב בשפה אחת ומיעוטו בשפה אחרת, כשר, ורק גט שחציו בלשונויותיו - פסול.

לשון הקודש - מקורה של השפה הארמית: אמנם, הרמ"א מביא את דעתו של רבי שמואל יהודה קצנלבוגן [בנו של המהר"ם פדואה], שאין דעתו נוחה מתירושים אלה, ועל כן כתב, כי השפה הארמית אינה לשון בפני עצמה, אלא היא לשון הקודש שהשתבשה, ומשום כך הארמית ולשון הקודש נחשבות כשפה אחת.

דעה זו כבר הובעה על ידי המדקדק הגדול רבי אליהו בחור, בראש ספרו "המתורגמן", בשם ה"אבן עזרא", כי כאשר אבותיו של אברהם אבינו התגוררו בארם נהרים היתה לשון הקודש השפה השלטת, כפי שמוכיחים השמות שהעניקו לילדיהם, שהם בלשון הקודש. אולם, לאחר מכן, בתקופת לבן הארמי כבר שוחחו בשפה הארמית שהיא שיבוש של לשון הקודש.

כניסוס לתיאוריה זו, מביא הרב אליהו בחור ראייה מעניינת. השורש "נתן", מתורגם בארמית כ"יהב", ובכל אופן אין מילה בארמית הבאה לבטא נתינה עתידית, אלא משתמשים במילה "יתן", הלקוחה מלשון הקודש. הרי לנו, שהארמית נבללה ונוסדה על שיבושים וטעויות שיסודם בלשון הקודש. אולם, הרמ"א חולק על מסקנה זו, ולדעתו, לאחר שנקבעה הארמית כלשון מיוחדת בפני עצמה, שוב נחשבת היא כשפה בפני עצמה, אף שמקורה בלשון הקודש.

בסיכומו של דבר כתב הרמ"א, כי מטעם אחר הוא מסכים לייחודיותה של השפה הארמית משאר השפות, שכן, התורה ניתנה בסיני גם בארמית, כפי שמצינו בתורה את המילים (בראשית לא/ מז) "יגר שהדותא", ואף על תרגום אונקלוס הכתוב בארמית כתבו הפוסקים ("הגהות מימוניות" הלכות תפילה פרק י"ג), כי הוא שונה משאר התרגומים **משום שהוא ניתן בסיני**. זו הסיבה שגט אשר נכתב בלשון הקודש ובארמית אינו פסול, כי גם התורה הקדושה השתמשה בסגנון זה.

בנהר יעברו ברגל", ומכאן שאף נהר כזה נהר הוא... מאז החלו מסדרים גיטין בפאטיק (דור דעה).

דף פו/א שלושה גיטין פוסלין

ועוד חידה לחנוכה

כבר הבאנו (בדף טו/א) את החידות שאמרו בבית מדרשו של בעל תרומת הדשן בימי החנוכה. אחת מחידות אלו, שנקראות משום מה 'קטפות', היא זו: "שלושה גיטין כדתן אסורים הם מדרבנן". פירוטו הוא ששלוש פעמים 'גט' (12) הם 36, כמניין נרות חנוכה, [ללא השמשים] ואסורים בהנאה שאין רשות להשתמש בהם... (לקט יושר, 153).

דף פו/א בפני נכתב ובפני נחתם

הכל מופיע על הפנים

בספר בוצינא דנהורא (עמ' יז) לרבי ברוך ממעזיבז נכד הבעל שם טוב, כתוב לאמר דרך רמז: "בפני נכתב ובפני נחתם - היינו בפנים של אדם נכתב ונחתם עונותיו ופשעיו על מצחו!"

דף פח/א מהרה דמרי עלמא תמני מאה וחמשיין ותרתוי הוא

במהרה בימינו

לכן אנו מתפללים "אל בנה ביתך בקרוב, במהרה בימינו בקרוב", שהמהרה יהיה לפי המהירות שלנו ולא לפי המהרה של הקב"ה שהוא 852 שנה... (ליקוטי בתר ליקוטי, חתן סופר).

לעילוי נשמת

הר"ר **אריה לייב פלטובסקי** ז"ל בן הרב בנימין ז"ל

נלב"ע כ"א מנחם אב תשע"ג **תנצב"ה**

הנוצח ע"י בני המשפחה שיחי

נר ה'
נשמת
אדם

עולים על רכבת הלימוד

מאת חיים

ותן חלקנו

ספר לימוד יומי

לחג המצות - חג חמץ

חודש ראשון התנסות חינם

קבע עיתים ללימוד < עכשיו > 3029*

מצטרפים לאלפי הלומדים קטעי גמרא, משנה והלכה מדי יום ביומו, בכל זמן ובכל מקום. זוהי ההזדמנות לקבוע 'עיתים לתורה'. לומדים כמה דקות וחזכים בסיפוק רוחני עצום!

